

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА
ЮРИДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

ЦЕНТР ВИВЧЕННЯ ПРОБЛЕМ АДАПТАЦІЇ
ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ ДО ЗАКОНОДАВСТВА ЄС

ПРИВАТНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«ФІНАНСОВО-ПРАВОВИЙ КОЛЕДЖ»

МАТЕРІАЛИ

МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

**«ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА АДАПТАЦІЇ
ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ ДО ЗАКОНОДАВСТВА ЄС»**

8 червня 2018 року

Київ
2018

УДК 340.11(477):340.11ЄС(063)

Т 33

Рекомендовано до друку Вченою радою юридичного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка, протокол № 9 від 21 травня 2018 року

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ КОНФЕРЕНЦІЇ:

Мельник Р.С. – *голова оргкомітету*, доктор юридичних наук, професор
Губанова Т.О. – *співголова оргкомітету*, кандидат юридичних наук, Заслужений юрист України
Малюга Л.Ю. – *співголова оргкомітету*, кандидат юридичних наук
Проневич О.С. – доктор юридичних наук, професор
Музика-Стефанчук О.А. – доктор юридичних наук, професор
Орлеан А.М. – доктор юридичних наук, доцент
Стефанчук М.О. – кандидат юридичних наук, доцент, Заслужений юрист України
Кравченко М.Г. – кандидат юридичних наук
Чехович Т.В. – кандидат юридичних наук, доцент
Губанов О.О. – кандидат юридичних наук
Солодовнікова Х.К. – кандидат психологічних наук
Солодова К.Ю. – юрист I категорії

Теорія та практика адаптації законодавства України до законодавства ЄС: матеріали міжнародної науково-практичної конференції, м. Київ, 8 червня 2018 року / за ред. проф. Р.С. Мельника, відпов. ред. к.ю.н. Л.Ю. Малюга. К.: Видавничий дім «Гельветика», 2018. 380 с.

ISBN 978-966-916-562-6

У збірник вміщено матеріали міжнародної науково-практичної конференції «Теорія та практика адаптації законодавства України до законодавства ЄС», яка відбулася в Київському національному університеті імені Тараса Шевченка 8 червня 2018 року.

Тексти статей, тез подано в авторській редакції. Відповідальність за зміст публікацій, точність наведених фактів, інших відомостей покладено на авторів.

УДК 340.11(477):340.11ЄС(063)

ISBN 978-966-916-562-6

© Київський національний університет імені Тараса Шевченка, 2018

ЗМІСТ

ACQUIS COMMUNAUTAIRE ЯК НОРМАТИВНИЙ ОРІЄНТИР У КОНТЕКСТІ АДАПТАЦІЇ ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ: ПРАВАЗАСТОСОВНИЙ АСПЕКТ

Удосконалення національного законодавства – шлях до його адаптації із законодавством Європейського Союзу Белікова С.О.	15
Правове регулювання розвитку транспортної інфраструктури України в контексті асоціації з Європейським Союзом Бортник Н.П., Єсімов С.С.	17
Main criteria for adaptation of Ukrainian legislation to EU law Khmelko I., Bruslyk O.Yu.	20
Гармонізація національного законодавства з європейським у сфері розвитку електронного урядування Волох О.К.	22
Саморегулювання господарської діяльності: орієнтири для адаптації законодавства України Гончаренко О.М.	25
Проблеми відновної енергетики та законодавство ЄС Гоцалюк С.Ю.	28
Досвід співробітництва України із SIGMA та зміст принципів публічної служби, сформульованих в документі SIGMA «Принципи державного управління» Губанов О.О.	30
Роль та місце коледжів у планах дій щодо зайнятості держав-членів ЄС відповідно до європейської стратегії зайнятості Губанова Т.О.	33
Гармонізація законодавства України до законодавства Європейського Союзу: теоретико-правовий вимір Гулак О.В., Савенко Г.В.	36
Адаптація українського законодавства до <i>acquis communautaire</i> в межах питання про визнання правосуб'єктності юридичних осіб Карнаух В.С.	38
Деякі аспекти адаптації законодавства України до законодавства ЄС з питань забезпечення безпеки Ковальчук А.Ю.	41

Адаптація законодавства України у сфері профілактики злочинності до законодавства ЄС	
Колодяжний М.Г.	44
Теоретико-правові проблеми європейської інтеграції України	
Костицький В.В.	47
Чотири практичних проблеми реформування сфери управління побутовими відходами в Україні	
Кравченко М.Г.	49
Специфіка реалізації принципу правової визначеності (у контексті адаптації фінансового законодавства України до <i>acquis communautaire</i>)	
Криницький І.Є.	51
Європейські стандарти якості життя як основа для формування соціальної політики України	
Малюга Л.Ю.	54
До питання забезпечення безпеки системи цивільного судочинства при адаптації цивільного процесуального законодавства до законодавства ЄС	
Мельник Я.Я.	57
Підстави для затримання уповноваженою службовою особою: питання узгодження положень КПК України із Конституцією та європейськими стандартами	
Орлеан А.М.	59
Розвиток інклюзивної освіти в Україні в контексті світової освітньої політики	
Орловська І.Г.	61
Захист інформації в платіжних системах: стандарти ЄС та стан їх дотримання в Україні	
Пожидаєва М.А.	64
Законодавство України про охорону здоров'я в контексті адаптації соціальної політики до стандартів ЄС	
Пузирний В.Ф.	67
<i>Acquis communautaire of the European law in a narrow and wide interpretation</i>	
Radzivil O.A., Myronets O.M.	69
Європеїзація як чинник (ре)формування сучасного адміністративного права України	
Радишевська О.Р.	73

Rule of law principle as the «orientation needle» in the approximation of national legislation to the legislation of European Union Remins'ka Yu.Yu.	76
До питання про поняття <i>acquis communautaire</i> у праві Європейського Союзу Рим О.М.	79
Правові питання реалізації нововведень при здійсненні адміністративного судочинства Тащишин І.Б.	81
Зміст та обсяг <i>acquis communautaire</i> Трихліб К.О.	84
Інституційна розбудова України в умовах європейської інтеграції та запровадження <i>acquis communautaire</i> Чаркіна А.О.	87
ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ЗБЛИЖЕННЯ ВІТЧИЗНЯНОГО ЗАКОНОДАВСТВА З АКТАМИ ACQUIS COMMUNAUTAIRE У ПРІОРИТЕТНИХ СФЕРАХ	
Зближення вітчизняного законодавства з актами <i>acquis communautaire</i> в контексті небезпек порушення прав громадян Белкін Л.М.	90
Порівняльний аналіз змісту поняття «працівник» відповідно до правозастосовної практики ЄС та України Божко В.М.	93
Європейські стандарти прав людини як засади українського правозастосування: теоретико- та філософсько-правові аспекти Братасюк М.Г.	95
Тенденції розвитку медичного права в умовах адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу Брюховецька М.С.	98
Адміністративно-правовий генезис напрямів медичної реформи в Україні Бухтіярова І.Г.	100
До питання про національну стратегію управління відходами як один із пріоритетних напрямів державної екологічної політики України у сфері євроінтеграції Власенко Ю.Л.	103

Історико-правові аспекти формування новел ЦПК України як шлях адаптації процесуального законодавства України до законодавства ЄС Войнова А.М.	105
Впровадження європейських стандартів у сфері захисту прав інтелектуальної власності в Україні: сучасний стан та перспективи Волохов О.С.	107
Проблеми імплементації стандартів ЄС у сфері попередження і ліквідації шкоди, нанесеної навколишньому природному середовищу в Україні Головко Л.О.	110
Актуальні проблеми захисту прав промислової власності: визначення та відшкодування шкоди Гринчук В.А.	112
До питання врегулювання елементів правового статусу державного службовця задля запобіганням корупції: фінансово-правовий аспект адаптації до законодавства ЄС Дерій В.М.	114
Підходи до колізійного регулювання спадкових договорів у спадковому регламенті ЄС та можливість їх адаптації до законодавства України Діковська І.А.	116
До питання правової визначеності в інституті способів забезпечення виконання зобов'язань у цивільному праві як умови верховенства права Довгань М.Р.	119
До питання удосконалення права на шлюб у процесі гармонізації сімейного законодавства до законодавства ЄС Дончак О.Д.	120
Зближення митного законодавства України та Євросоюзу: вимоги сьогодення Дорофєєва Л.М.	121
Напрямки і правові засади розвитку національного інформаційного суспільства в рамках асоціації України з Європейським Союзом Забара І.М.	124
Право на донорство за міжнародними стандартами та законодавством України: сімейно-правовий аспект Зікункова А.Г.	127
Місце оціночних категорій в інститутах укладення та розірвання шлюбу: проблеми правової визначеності в законодавчих дефініціях Зубрицька Х.М.	129

Відповідальність за домашнє насильство: окремі аспекти адаптації законодавства України до європейських стандартів Іващенко В.О.	130
Правове забезпечення багатодітних сімей в Україні та Німеччині: порівняльно-правовий аспект Коротун К.О.	133
Деякі проблеми правового статусу депутата парламенту в контексті європейської інтеграції України Костицька І.О.	135
Адаптація, гармонізація та глобалізація у сфері соціального забезпечення: загальна характеристика Кучма О.Л.	137
Інтеграція екологічної політики в публічні закупівлі України в контексті виконання Угоди про асоціацію з ЄС Малолітнева В.К.	140
Адаптація законодавства України до законодавства Європейського Союзу у сфері надкористування: теоретико-правовий аспект Мачуська І.Б.	143
Модернізація публічного управління в контексті інтеграції України до Європейського Союзу Мельниченко Б.Б.	145
Адаптація законодавства України у сфері охорони земель та ґрунтів до законодавства ЄС Оверковська Т.К.	147
Причинно-наслідковий зв'язок у принципах європейського деліктного права: перспективи застосування в українській правозастосовчій практиці Отрадна О.О.	150
Аналіз регулювання наукової діяльності аграрної сфери ЄС у контексті адаптації вітчизняного законодавства Пахомова А.О.	152
Тенденції конституціоналізації правового порядку в Україні у світлі глобалізації та євроінтеграції Подорожна Т.С.	154
Інститут штрафу в цивільному праві за порушення особистого немайнового права: проблеми захисту Пономарчук К.О.	157
Удосконалення правового регулювання статусу центрального контрагента відповідно до законодавства ЄС Попова А.В.	158

3. Конституционное право: Словарь / отв. ред. В. В. Маклаков. – М.: Юрист, 2001. – С. 127.
4. Конституционное право: энциклопедический словарь / отв. ред. С. А. Авакьян. – М.: Норма-Инфра-М, 2001. – С. 559.
5. Український парламентаризм: минуле і сучасне. монографія / за ред. Ю.С. Шемшученка. – К.: Парламентське вид-во, 1999. – С. 161.

**АДАПТАЦІЯ, ГАРМОНІЗАЦІЯ ТА ГЛОБАЛІЗАЦІЯ
У СФЕРІ СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ:
ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТКА**

Кучма О.Л.

доктор юридичних наук, доцент,

доцент кафедри трудового права та права соціального забезпечення

Київський національний університет

імені Тараса Шевченка

м. Київ, Україна

Сучасний етап розвитку суспільства проходить під девізом глобалізації. Це явище характеризується не лише масштабністю, що охоплює майже всі сфери суспільного життя, а й глибиною процесів, що відбуваються та змінюють світ. Постає питання, по-перше, наскільки право за цих умов здатне залишитися найефективнішим інструментом регулювання відносин (у чому виявляється інструментальна цінність права), по-друге, наскільки можливе збереження самобутності права, як найважливішого мірила справедливості і свободи у суспільстві (у чому виявляється власна цінність права) [1, с. 143]. На сьогодні у сфері соціального страхування не реалізовані потреби суспільства, зокрема, в частині медичного страхування та накопичувального рівня пенсійного забезпечення, що має свої причини. Суспільство очікує дієвих реформ в даній сфері.

Україні слід переймати позитивний досвід. Адже, якщо вже є перевірена практика правового врегулювання певної групи правовідносин, яка не йде в розріз із правовими принципами в певній сфері, немає потреби створювати шляхи для врегулювання відносин в інший спосіб.

Г. Г. Дігіченський і Н. М. Рімашевська визначають глобалізацію як процес розширення меж спілкування в усіх сферах людської діяльності та виникнення глобального економічного, екологічного, інформаційного простору, що викликає глибокі взаємозалежності та необхідність розроблення узгоджених дій народами і державами [2, с. 64-65].

Глобалізація є дієвим механізмом для соціального страхування. На сьогодні, коли є нагода мігрувати світом, схожість систем соціального страхування в подальшому спростить укладення двосторонніх угод в сфері соціального страхування, що неодмінно покращить соціальне забезпечення застрахованої особи та зменшить залежність соціальних виплат від країни проживання застрахованої особи. Законодавство Європейського Союзу є яскравим прикладом механізму наднаціональної правової регуляції.

В світовій практиці поширений наступний підхід до оптимізації операцій із страховими та пенсійними внесками: передача права на збір страхових внесків особам, що збирають податки, чи виконання загальних для страхових фондів функцій якійсь визначеній структурі з можливим введенням так званого соціального внеску [3, с. 42]. Вдосконалення податкової системи та системи загальнообов'язкового дер-

жавного соціального страхування в частині сплати єдиного внеску є позитивним зрушенням, що полегшує співпрацю страховиків та платників єдиного внеску.

Україна «переживає» складний процес докорінної зміни свого правоустрою і його адаптації до нових соціально-політичних і економічних реалій. Перед державою постало складне завдання – створити передумови для подальшого розвитку в умовах політичної і економічної свободи [4, с. 305]. Враховуючи те, що економічна свобода сприяє різноманіттю діяльності страхувальників та застрахованих осіб, правовий механізм у сфері загальнообов'язкового державного соціального страхування потребує оновлення, в тому числі, шляхом гармонізації законодавства.

Гармонізація – поняття більш широке і охоплює адаптацію та імплементацію законодавства як складові загального процесу гармонізації. Адаптація – це не лише процес приведення національного законодавства у відповідність з нормами ЄС, а також детальний аналіз законодавства Європейського Співтовариства з позиції доцільності, впровадження норм не з позиції «будь-якою ціною», а з точки зору соціальної та економічної необхідності, з урахуванням особливостей [5, с. 35]. Враховуючи те, що Україна фінансово залежна від Міжнародного валютного фонду, проведення реформ, в тому числі, у сфері соціального страхування, інколи продиктовано економічною необхідністю і для інших сфер (наприклад, економіки). Але стан економіки впливає на платоспроможність платників єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування. Таким чином, зміни в соціальному страхуванні через необхідність отримання фінансових траншів для української економіки опосередковано є змінами з точки зору необхідності для соціального страхування.

Вітчизняні погляди на структуру норми права походять зі спільного європейського культурно-правового простору і тому мають глибоке європейське коріння. З часу їх рецепції вони зазнали модифікацій як у радянський, так і у новітній періоді розвитку вітчизняного права. Розуміння їх витоків і аналіз напрямів, змісту та особливо результатів розвитку цих поглядів безумовно сприятиме зближенню українського права з його європейською сім'єю, глибшій адаптації європейських підходів в українській правовій системі [6, с. 21].

Проводячи кодифікації, слід враховувати політику держави та взяті Україною зобов'язання щодо адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу.

Зокрема, Закон України «Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу» визначає мету адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу – досягнення відповідності правової системи України *acquis communautaire* з урахуванням критеріїв, що висувуються Європейським Союзом (ЄС) до держав, які мають намір вступити до нього [7].

Державна політика України щодо адаптації законодавства формується як складова частина правової реформи в Україні та спрямовується на забезпечення єдиних підходів до нормопроекування, обов'язкового врахування вимог законодавства Європейського Союзу під час нормопроекування, підготовки кваліфікованих спеціалістів, створення належних умов для інституціонального, науково-освітнього, нормопроектного, технічного, фінансового забезпечення процесу адаптації законодавства України [7].

Під адаптацією соціально-забезпечувального законодавства України до законодавства Європейського Союзу, на думку О. В. Тищенко, слід розуміти, процес приведення у відповідність з соціальними стандартами та гарантіями, встановленим Європейським законодавством, соціально-забезпечувального законодавства України та налагодження механізму його реалізації з метою сприяння створенню правових підстав для членства України в Європейському Союзі [8, с. 247].

І. С. Ярошенко виокремлює чотири форми взаємодії Європейського і національних рівнів регулювання соціального забезпечення: 1) регулювання та координація Європейським Союзом національних систем соціального забезпечення стосовно мігрантів; 2) гармонізація регулювання норм соціального забезпечення; 3) сприяння

гармонізації шляхом «м'якого» правового впливу та фінансової підтримки; 4) видозміна регулювання відповідно до вимог Спільного ринку [9, с. 206].

Використання зарубіжного досвіду вносить зміни до українського законодавства і, тим самим, сприяє його зближенню із законодавством зарубіжних, особливо європейських, країн. А оскільки щось подібне відбувається і з боку останнього, виникає процес конвергенції. Ідея конвергенції не передбачає злиття правових систем із втратою їхніх специфічних рис. Вона не передбачає і швидкого процесу їх зближення [5, с. 5].

Прагнення України вступити до Європейського Союзу повинно бути підкріплене відповідною правовою базою. Вважаємо, що проведення роботи по упорядкуванню законодавства слід вести з врахуванням законодавства Євросоюзу, але зі збереженням найкращого у національному законодавстві.

Література:

1. Бехруз Х. Н. Праворозуміння, розуміння права і правова система / Х. Н. Бехруз // Право України. – 2010. – № 4. – С. 143-147.
2. Краснов Є. В. Основні трудові права: міжнародні стандарти і законодавство України: монографія / Є. В. Краснов. – Одеса: Фенікс, 2012. – 178 с.
3. Мужикова Н. М., Пузирний В. Ф., Семиног Л. А. Адаптація соціальної політики та трудового законодавства України до стандартів ЄС: навч. посіб. / Н. М. Мужикова, В. Ф. Пузирний, Л. А. Семиног // Сіверський інститут регіональних досліджень. – Чернігів: РВК «Деснянська правда», 2007. – 170 с.
4. Корчевна Л. О. Проблема різноджерельного права: Дослід порівняльного правознавства: [монографія] / Л. О. Корчевна. – К.: Інститут держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2004. – 360 с.
5. Гармонізація трудового законодавства України із законодавством Європейського Союзу: [монографія] / Н. М. Хуторян, Ю. В. Баранюк, С. В. Дріжчана, Л. П. Гаращенко, І. П. Лаврінчук, О. В. Макогон, М. П. Стадник, Г. І. Чанишева; [відп. ред. Н. М. Хуторян]. – К.: ТОВ «Видавництво «Юридична думка», 2008. – 304 с.
6. Корнута Р. Вітчизняні погляди на структуру норми права / Р. Корнута // Право України. – 2007. – № 7. – С. 19-21.
7. Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу: Закон України: від 18.03.2004 р. № 1629-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1629-15>.
8. Тищенко О. В. Проблеми євроінтеграції України в сфері соціального забезпечення / О. В. Тищенко // Тенденції розвитку науки трудового права та права соціального забезпечення: тези доп. та наук. повідомл. учасн. II Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Київ, 21-22 квітня 2016 р.) / за ред. проф. М. І. Іншина, проф. В. І. Щербини, відпов. ред. к.ю.н. І. С. Сахарук. – Київ: Принт-Сервіс, 2016. – С. 243-247.
9. Ярошенко І. С. Становлення права соціального забезпечення в системі європейського права / І. С. Ярошенко // Правове регулювання економіки. зб. наук. праць Вип. 2. – Київ. – 2001. – С. 199-206.